TEKST **LÉONIE BARNIER**
FOTOGRAFIE **ARS**

Hoe het hao afstemt op de arbeidsmarkt

Vraag en aanbod in beweging

Digitalisering, globalisering, technologiesering en klimaatverandering. De wereld verandert in razend tempo. Jongeren staan anders in de wereld dan vijftien jaar geleden en onderwijskundigen ontwikkelen nieuwe inzichten op het gebied van leren. De arbeidsmarkt vraagt om nieuwe kennis en competenties. Hoe vinden de agrarische hogescholen een weg in deze veranderingen?

Dat de arbeidsmarkt steeds meer om flexibele, communicatiefvaardige mensen vraagt die leiding kunnen geven, is een bekend verhaal. “Het is steeds een evenwicht zoeken tussen vakinhoud en algemene competenties.” Dat zegt Ostara Bes, directeur van INHOLLAND Delft. Die breedte is belangrijk voor het toekomstperspectief van de studenten. Zij kiezen nogal eens voor een studie die aansluit bij hun hobby, maar waar ze moeilijk werk in vinden. Diermanagement is zo’n voorbeeld. De studenten hopen allemaal beheerder van een wildlife park te worden. Doordat hogeschool Van Hall Larenstein minoren (keuzevakken) aanbiedt als GIS (een digitaal geografisch informatiesysteem) en bedrijfskunde, ontwikkelen de studenten zich breder en vinden ze ook elders werk. Brede opleidingen voor betere kansen op de arbeidsmarkt.
De has’en werken zoveel mogelijk met opdrachten uit het bedrijfsleven, van klein en eenvoudig naar groot en complex. Bij HAS Den Bosch kunnen bedrijven onderzoeksvragen neerleggen bij het serviceloket HAS Kennistransfer. De CAH Dronten heeft een vergelijkbaar MKB-loket, maar de eerste twee jaar werken de studenten daar nog met simulatie. Studenten gaan dan alleen naar bedrijven toe om bijvoorbeeld kengetallen op te halen of voor een excursie. Bij Stoas Hogeschool gaan ze verder. Studenten werken daar aan hun competenties op school èn op een werkplek. Studenten zoeken zelf een bedrijf of school als werkplek om zich in de betreffende competenties te bekwamen. “Natuurlijk begeleiden we ze daarbij”, zegt Madelon de Beus, locatiedirecteur van Stoas Hogeschool in Den Bosch. Maar het leren is gevarieerder geworden. “Je leert door af te kijken, door te participeren, door te luisteren . Je leert thuis, op school, op je werk, op straat. Al die vormen proberen wij aan te bieden. Daarom leren onze studenten op school en op een werkplek.”

Wensen en wanen

De has’en onderhouden alle intensief contact met het werkveld om hun curriculum up to date te houden. Vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven, het onderzoeksveld en de overheid zitten in een adviesraad die adviseert over de strategische positionering - wat moet de school over tien, twintig jaar aanbieden? Zij kijkt ook naar de onderlinge afstemming tussen de hogescholen en op verzoek naar de inhoud van de opleidingen. Daarnaast werken de scholen met werkveldcommissies per opleiding of major (profiel). Bij Van Hall Larenstein bestaan de commissies uit tien tot twaalf vertegenwoordigers die vier keer per jaar bij elkaar komen. Erica Schaper, voorzitter van het CvB: “Aan hen stellen wij de vraag, welke eisen stelt de arbeidsmarkt?” Deze commissies spelen ook

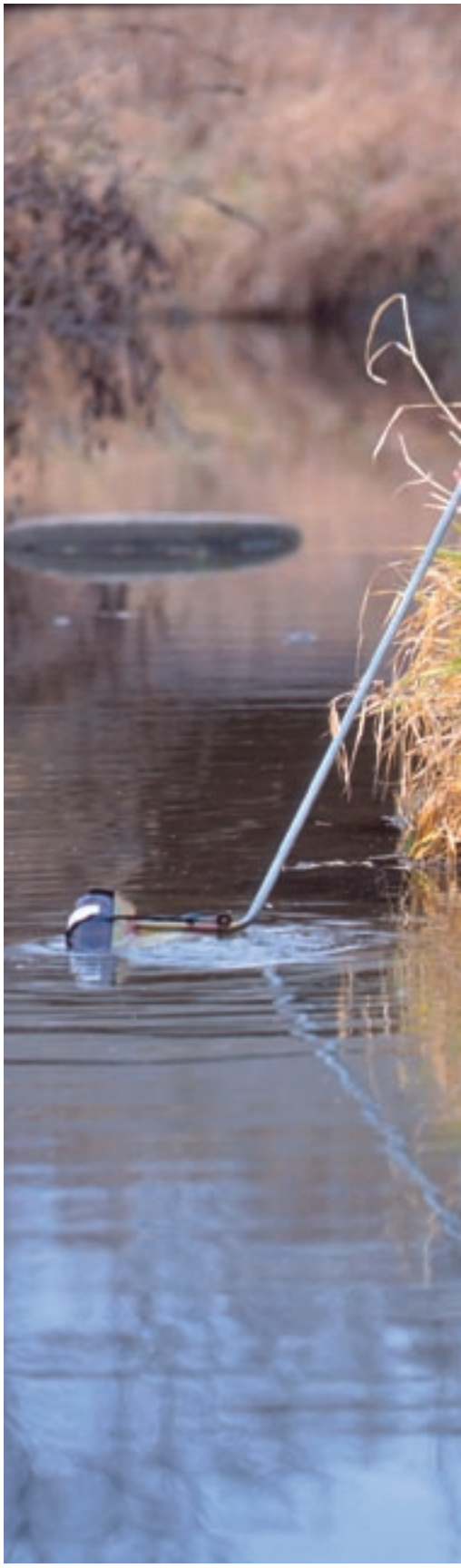

Alle studenten van de opleiding Diermanagement willen wel beheerder van een wildlife park worden

een rol in de kwaliteitszorgcyclus en de accreditatie.
In Dronten heeft de hogeschool voor elke major twee werkveldeskundigen die twee keer per jaar met de teams meedenken over het actualiseren van de competenties. Adjunct-directeur Wil Bekkering: "We willen graag dat de vijf teams elk hun eigen netwerk onderhouden, maar dat heeft een hoog wensdenken. De waan van de dag staat hen vaak in de weg."
Bij Stoas Hogeschool zijn de werkveldcommissies in de oude vorm, namelijk gekoppeld aan een vakgebied, opgeheven. De school stapt van een vakkenbenadering over naar een geïntegreerde benadering, voor de commissies zoekt de school naar een aansluitende vorm. Werkte de school voorheen met bijvoorbeeld een werkveldcommissie bloem, nu wil ze een commissie die hen adviseert over ondernemerschap, duurzaamheid of internationale betrekkingen. De school denkt daarbij aan een werkveldpool of netwerk van mensen uit het onderwijs en het bedrijfsleven die deskundig zijn op dit soort thema's. Bloemisten, bedrijfskundigen en voedingstechnologen buigen zich dan over een thema dat hen allen bezighoudt. De Beus: "We organiseren dan een of twee keer per jaar een bijeenkomst rond zo'n thema en dan kan het gebeuren dat we iemand voor meerdere thema's vragen als die daarin deskundig is."
Stoas Hogeschool voert jaarlijks gesprekken met de CvB's van aoc's. Daaruit bleek een groeiende behoefte aan beleidsmedewerkers en voorlichters op het gebied van natuurbeheer en dat resulteerde weer tot de opleiding Natuur en Communicatie.
Bij HAS Den Bosch hielden houden de opleidingen regelmatig diepte-interviews in het beroepenveld. Afgelopen september tijdens een beroepenveld-'stormdag' interviewden de 32 medewerkers dit jaarvan de opleiding Dier- en Veehouderij in tweetallen de alumni en hun leidinggevenden. Jan Denissen, ,[functie]directeur sector Dier en Milieu, is daar enthousiast over: "Het bedrijfsleven waardeert dat zeer, wij zijn immers een belangrijke leverancier van hoogopgeleide medewerkers. En ons geeft het een schat aan informatie over hoe wij aansluiten op de markt." In Dronten kunnen docenten en studenten contacten leggen met het beroepenveld op de jaarlijkse bedrijvendag. Ook via de serviceloketten, afstudeeropdrachten en stageplaatsen krijgen de scholen zicht op de mate waarin de beroepsprestaties aansluiten bij de praktijk.

Soja in een CSI-sausje

Veel contact dus met de arbeidsmarkt en daaruit blijkt dat die staat te springen om afgestudeerden in bètavakken. Een voorbeeld is de opleiding watertechnologie en –kwaliteit die Van Hall Larenstein in september 2008 start. Door wereldwijde bevolkingsgroei, met name in de steden, wordt de beschikbaarheid van kwalitatief goed water een probleem. De opdracht is verstandig om te gaan met de schaarse waterbronnen. "Het bedrijfsleven geeft aan dat er in 2010 vraag zal zijn naar 1.200 hoogopgeleiden", zegt Geert Hielema, directeur a.i. Milieukunde. "De uitdaging is om behalve in Nederland ook in de rest van Europa studenten te werven. Als wij de afgestudeerden niet leveren dan komen ze uit Azië. Daar is de interesse voor onderzoek groter." Ook in richtingen als biotechnologie, voedingstechnologie en tuinbouw is veel werkgelegenheid. Erica Schaper,: "Jongeren zijn daar niet direct in geïnteresseerd, die zeggen 'werken in een lab is saai.'" De school werkt mee aan smaaklessen op basisscholen en hoopt hiermee kinderen al vroeg te interesseren voor het thema gezonde voeding. Studenten en bedrijfsleven laten jongeren daar zien hoe leuk een stage of hoe creatief onderzoek kan zijn. Ook met een opleiding als Forensic Sciences hoopt de hogeschool studenten richting de bètavakken te lokken. Deze studie sluit aan bij de wereld van Crime Scene Investigation die ons wekelijks op tv laat zien hoe spannend DNA-onderzoek is. De school hoopt dat studenten op die →

Spannend: DNA-onderzoek in een CSI-setting

manier geïnteresseerd raken en zo ook de planten- en dierenwereld ontdekken. In het eerste jaar meldden zich 80 studenten voor deze opleiding aan.
De CAH Dronten komt met een nieuwe major Food & Pharma. Het bedrijfsleven vraagt naar mensen die gespecialiseerd zijn in de medische toepassing van natuurlijke stoffen, zoals kruiden en soja. Helaas valt de belangstelling voor deze opleiding nog tegen.
In Den Bosch meldden zich wel vijftig studenten aan om aantrekkelijke voedingsproducten te gaan ontwikkelen binnen de major Fooddesign & Innovation van HAS Den Bosch. Misschien omdat de opleiding, die op het snijvlak van bedrijfskunde en voedingsmiddelentechnologie zit, een appèl doet op de creativiteit van studenten. Na vier jaar proefdraaien startte de school dit jaar officieel.

Ondernemerscoaches

In de Randstad zijn de ontwikkelingen in de glastuinbouw actueel. Schaalvergroting, automatisering en robotisering vragen om mensen met ict-vaardigheden, kennis van logistieke processen en bedrijfsvoering. In samenwerking met het bedrijfsleven, de universiteit van Wageningen en enkele mbo's ontwikkelt INHOLLAND Delft de Greenport Business School. Speerpunten zijn ondernemerschap en leren in de praktijk. "Maar het bedrijfsleven vraagt expliciet ook om mensen met teelttechnische kennis, op alle niveaus", relativeert Ostara Bes de roep om algemene competenties.
Ook in Den Bosch reageerde men op de vraag vanuit het bedrijfsleven om ondernemerschap centraal te stellen. In het vierde jaar kunnen de Bossche studenten een start maken met het opzetten van een eigen bedrijf in de afstudeervariant Topklasse Ondernemer. Ze krijgen onder andere begeleiding van ondernemerscoaches uit het beroepenveld. Deze manier van werken aan ondernemerschap wil de school nu ook in de overige opleidingen door laten sijpelen.
Voor Stoas Hogeschoolstudenten zijn de aoc's een grote werkgever. In het kader van hun personeelsbeleid willen die hun personeelsbestand blijven verjongen. Op diverse aoc's biedt Stoas Hogeschool nu een schoolopleiding aan. De studenten zijn (deels) in dienst van het aoc. De hele opleiding speelt zich daar af. Begeleiding krijgen de studenten vanuit Stoas Hogeschool en vanuit het aoc. De Beus: "Het mooie is dat zittende docenten zich hier en daar aansluiten bij deze leergroepen en op die manier hun kennis en vaardigheden ook opfrissen." □

(advertentie)

Dienst Regelingen

Landbouw, natuur en voedselkwaliteit

Dienst Regelingen, vestiging West, verhuist 8 december 2007 naar Den Haag.

Dit zijn onze nieuwe contactgegevens:
Dienst Regelingen, Backoffice West
Laan van Nieuw Oost-Indië 131 – 133,
2593 BM Den Haag
Postbus 19530, 2500 CM Den Haag
Fax: 070 – 3786424

Voor informatie over regelingen en het adres voor het indienen van aanvragen: Kijk op www.minlnv.nl/loket
of bel met Het LNV-Loket:
0800 – 22 333 22 (gratis)